

www.e-rara.ch

**Q. Septimii Florentis Tertulliani Carthaginensis presbyteri, Opera quae
hactenus reperiri potuerunt omnia**

**Tertullianus, Quintus Septimius Florens
Parisiis, 1608**

Stiftung der Werke von C.G.Jung, Zürich

Shelf Mark: Online

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-11127>

Argumentum libri tertii adversus Marcionem, per Iacobum Pamelium.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

ARGVMENTVM LIBRI TERTII ADVERSVS
MARCIONEM, PER IACOBVM PAMELIVM.

LIBRVM hunc tertium *Aduersus Marcionem* scripturus DE CHRISTO, impri-
mis Christum non alterius Dei intelligendum, quàm Creatoris, præscribit, tum quòd
precedentibus Libris determinatum sit, alium Deum non credendum quàm Creato-
rem; tum quòd probetur Apostolicarum & hereticarum Ecclesiarum recensu, nullam
mentionem alterius Dei aut Christi agitatam ante scandalum Marcionis.

Deinde suspectum esse, quòd tam subito venerit Christus Marcionis, antequàm pater de filio te-
staretur mittens de misso,

Neque verò sufficere, quòd se filium Dei probaturus esset per documenta virtutum; tum quòd te-
merariam signorum fidem ipse Christus ostendat, etiam apud Pseudopphetas facillimam, tum quòd
Creator iam ante illum, & per se, & per famulos suos virtutes sit operatus.

Si autem post Creatorem, illam emendaturus reuelatus sit Christus Marcionis; debuisse non ante,
sed post Christum Creatoris reuelari, vti etiam illum emendaret.

Iam verò scripturis probaturus Christum Creatoris fuisse, cuius scriptura ab eo adimpleta sint;
præfatur, duas causas eloquij Prophetici aduersarijs agnoscendas; vnā, quā futura interdum pro iam
transactis adnuntiantur; aliam, quā pleraque figuratè portenduntur.

Itaque Iudaicum errorem pro Marcionitis non facere, qui Christum Creatoris, tamquam extra-
neum interfecerint; vtpotè quos illum ignoraturos, scripturis prædictum sit; idque quatenus solū ho-
minem arbitrabantur.

Conuinci autem utrosque duobus Christi aduentibus, duplici à Prophetis habitu demonstratos; quo-
rum priorem, obscuriorem & indigniorem, intelligere & credere non potuerunt.

Posthac aduersus Marcionitas, & alios ipsorum errorum Auctores, ab Apostolo Ioanne Antichri-
stos pronuntiatos, Christum defendit verè & in carne venisse, vel ex eo quòd alioqui etiam Christiani
nominis fructus, mors Christi neganda sit, & resurrectio.

Neque ipsi suffragari angelos Creatoris, quasi illi in phantasmate putatiue carnis egerint apud
Abraham & Lot; & tamen verè sint congressi & pasti; quòd ad moriendum pro nobis non essent
dispositi.

Si autem carnem Christus tamquam indignam aspernatus est; dedignandam etiam illi fuisse il-
lius imaginem, eo quòd statum sequatur similitudo.

Et verò non rectè Marcionem putatiuam in Christo corpulentiam adseruisse, ne natiuitatem
eius agnoscere cogeretur; quia poterat etiam putatiuam illam natiuitatem accommodasse; quarum neu-
trum tamen possit consistere, eo quòd Deo magis competat veritas, quàm mendacium.

Nihil etiam facere contra Christum Creatoris, quòd ab Isaia Emmanuel vocandus scribatur,
quo nomine non est editus; quia sufficit, quòd significatione, non sono, Nobiscum Deus fuerit
Christus.

Neque etiam per virtutem Damasci, & spolia Samariæ, & Regem Assyriorum (quæ Chri-
sto accommodat Isaías) bellatorem illum portendi; sed figurari Magos Orientales, Christum in in-
fantia auro & thure munerantes.

Nam & alibi (in Psalmis nempe & Apocalypsi Ioannis) figuratè arma bellica Christo ad-
scribi.

Prosequitur deinceps; Christi nomen non competere Christo Marcionis; tum quòd proprium sit
vnius, & tamen etiam Creatoris Christus id nomen habuerit; tum quòd vngui non potuerit, qui
corpus non habuit, & proinde Christus, id est, vnctus vocari nullo modo potuit.

Multò minùs nomen Iesu, quem Iudæi non expectant, & Christo Creatoris competit; eo quòd

nihil commune esse debeat Christo alterius Dei cum Christo creatoris.

- XVII. Porro iisdem penè verbis, eadem quæ suprà Libro aduersus Iudeos, scripturarum adfert testimonia de contemptibili Christi in passione habitu.
- XVIII. Item & de exitu eius per passionem crucis, ex Pentateucho.
- XIX. Item ex Psalmis & Prophetis.
- XX. Postremò, probat Christum Creatoris verè Christum fuisse, quòd ad illum conuersa sint omnes Nationes iuxta prædictionem David, quæ tamen neque de illo, neque de filio eius Salomone possit intelligi.
- XXI. Etenim non Iudeorum modò, sed & Nationum vocationem ad Christum Creatoris, pluribus scripturis prædictam esse.
- XXII. Quippe quum non alterius, sed eiusdem Dei prædicatores Apostolos, & eadem cum Christo passuros, tam ipsos, quàm omnes fideles, prophetatum sit.
- XXXIII. Verum enimverò, quia cum Iudeis, negabat Christum venisse Marcion; ostendit exitum (siue exitium) ipsorum, quem ob impietatem in Christum relaturi prædicabantur, iam completum esse. Quod vanè fieret, si propter Christum Dei alterius id paterentur, qui ab æmulis illius, nempe potestatibus creatoris, in crucem actus esset; neque enim potuit creator vlisci, nisi suum Christum.
- XXIII. Denique occasione eius, quòd Marcion dicebat restitutam iri Iudeam à Deo suo, remittens Lectorem ad LIBRVM IIII. ADVERSUS MARCIONEM de sinu Abrahe, & ad OPVS DE SPE FIDELIVM de dicta restitutione Iudæ; latè hinc etiam prosequitur Millenariorum somnium, de quo latius inter Paradoxa Auctoris.
- Ceterum libri huius nominatim Auctor meminit suprà lib. I. cap. 19. Dabitur & IN CHRISTVM LIBER, de omni statu eius. Ex quo proinde loco, & verbis illis Auctoris huius libri initio: iam hinc ordo de Christo; addidimus titulo; DE CHRISTO; maxime quum etiam suprà lib. de Resurr. carnis, cap. 2. libri priores aduersus Marcionem vocentur ab Auctore DE DEO VNICO, ET CHRISTO EIVS. Hunc post aditiones duas Rhenani, priorem ex Paterniacensi, & Hirsaugiensi, posteriorem ex Gorziensi exemplaribus, iam denuò castigauimus ex duobus Vaticanis MS. codicibus, & aliquot Domini Latini coniecturis, locupletatum novis Argumento ac Adnotationibus.

Q. SEPTIMII FLORENTIS

TERTVLLIANI CARTHAGINIENSIS

PRESBYTERI, ADVERSUS MARCIONEM

Liber tertius, de Christo.

CAP. I.

SECUNDVM vestigia pristini operis, quod amissum reformare perseueramus, iam hinc ordo de Christo, licet ex abundanti, post decursam defensionem vnice diuinitatis. Satis etenim præiudicatum est, Christum non alterius Dei intelligendum, quàm creatoris, quum determinatum est, alium Deum non credendum præter creatorem, quem adeò Christus prædicauerit, & deinceps Apostoli non alterius Christum annuntiauerint, quàm eius Dei quem Christus prædicauerit, id est creatoris, vt nulla mentio alterius Dei, atque ita nec alterius Christi agitata sit, ante scandalum Marcionis. Facillimè hoc probatur Apostolicarum & hæreticarum ecclesiarum recensu, illic scilicet pronuntiandam regulæ interuersionem, ubi posteritas inuenitur. Quod etiam primo libello intexui. Sed & nunc congressio ista seorsum in Christum examinatura eò utiq; proficiet, vt dū probamus creatoris, sic quoq; Deus Marcionis excludatur. Decet veritatem totis viribus uti suis, non vt laborantem. Ceterum in præscriptionū compendijs vincit. Sed decretum est vt gestientem vbique aduersario occurrere, in tantum furenti, vt facilius præsumpserit eum venisse Christum, qui nunquam sit annuntiatus, quàm eum qui semper sit prædicatus. [4 Hinc denique gradum confero, an debuerit tam subito venisse. Primò, quia & ipse Dei sui filius. hoc enim ordinis fuerat, vt antè pater filium profiteretur, quàm patrem filius, & antè pater de filio testaretur, quàm filius

CAP. II.